

Vinterklede

Ullunderklede

Vinterdress

Vinterstøvlar

Hals

Hue og vottar

Fleecejakke

Rettar og plikter i skulen

Rettane og pliktene til foreldra

Rettar

- Samarbeide med skulen
- Få vite korleis det går med barnet
- Få informasjon
- Medbestemming
- Vite at barnet er trygt på skulen

Plikter

- Samarbeide med skulen
- Ta ansvar for at skulen er ein god stad å vere for alle
- Passe på at barnet går på skulen
- Melde frå når barnet er borte frå skulen
- Følgje lover og reglar

Rettane og pliktene til eleven

Rettar

- Gå på gratis offentleg skule
- Ha det godt på skulen
- Få den hjelpa ho eller han treng
- Få vurdering
- Medbestemming
- Få morsmålsopplæring når det trengst
- Få tospråkleg fagopplæring når det trengst
- Få tilbod om SFO (1.–4. klasse)

Plikter

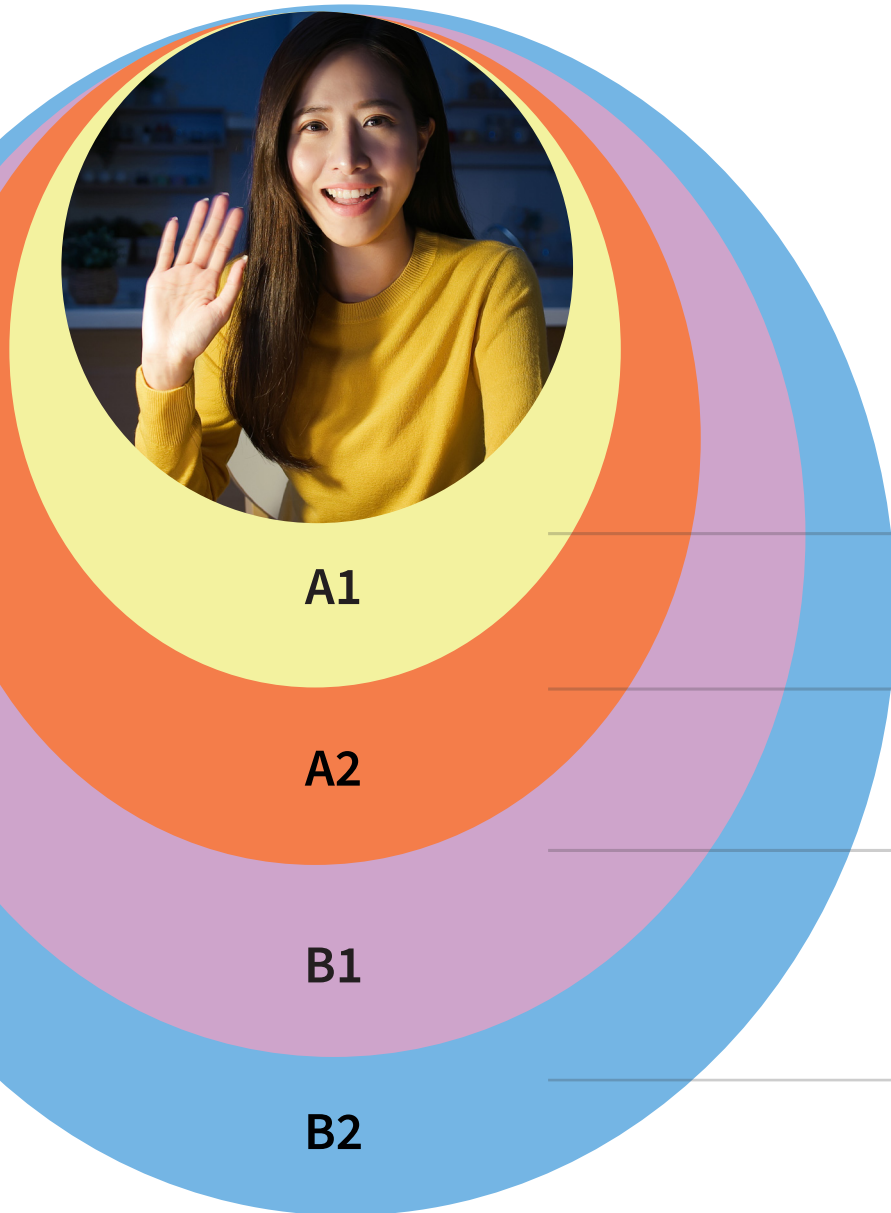
- Ta ansvar for at skulen er ein god stad å vere for alle
- Gå på skulen
- Møte opp til alle timane og ikkje kome for seint
- Vere aktiv på skolen
- Følgje skulen sine ordensreglar
- Følgje andre lover og reglar
- Ta ansvar for eiga læring

Skolens plikter

Plikter

- Ta ansvar for at skulen er ein god stad å vere for alle
- Samarbeid med foreldra
- Følgje lover og reglar
- Følgje læreplanen som politikarane har fastsett
- Passe på at alle elevane får den hjelpa dei treng
- Lære elevane å ta ansvar
- Lære elevane medbestemming
- Lære elevane toleranse
- Gje elevane vurdering
- Melde frå til barnevernet dersom dei trur noko er gale

Språknivåa

A1: Eg heiter Jenny. Eg er skild. Eg likar å lage mat.

A2: Eg heiter Jenny, og eg er skild. Eg trivst med å lage god mat.

B1: Eg blei skild for nokre år sidan, og eg trivst med livet mitt no. Eg har mange gode vener og elsker å invitere dei heim på god mat.

B2: For nokre år sidan blei mannen min og eg skilde, men eg har det likevel bra no. Livet går vidare. Eg har mange vener og likar å finne på ting saman med dei.

Arbeidsavtale

Denne avtalen er inngått den 14.10.2016 mellom Jenny Rodriguez og Borgen sjukehus ved personalansvarleg Bente Dalvin.

Arbeidsplass: Borgen sjukehus

Stilling: Helsefagarbeidar

Stillingsprosent: 60 %

Stillingsomtale: Stell og pleie av pasientar

Arbeidsforholdet si varigheit: Fast tilsetjing frå 14.10.2016

Prøvetid: 3 månader

Oppseiingsfrist: 3 månader

Arbeidstid: Turnus (arbeid kvar 3. helg)

Arbeidsklede: Arbeidsgjevaren held arbeidsklede.

Løn: Lønstrinn 30

Løna blir utbetalt den 12. i kvar måned. Kvelds- og helgetillegg etter gjeldande regelverk

Pensjonstrekk: 2 % av brutto løn

Ferie: Rett til ferie etter ferielova. Feriepengane blir utbetalte i juni.

Denne avtalen er laga i to eksemplar, eitt til kvar av partane.

Borgen, 14.10.2016

Bente Dalvin

Bente Dalvin
Personalansvarleg

Jenny Rodriguez

Jenny Rodriguez
Arbeidstakar

Vedlegg: Erklæring om taushetsplikt

Vi-kultur og eg-kultur

Vi-kultur (gruppeorientert kultur)

- Alder er visdom og dei eldre er dei viktigaste.
- Kvart einskilt menneske har klart definerte roller.
- Meiningane i familien og gruppa er viktigast.
- Barna skal vere lydige. Dei vaksne bestemmer.
- Foreldra set få grenser for dei små barna.
- Eldre barn har mange grenser.
- Det er viktig kva familien og samfunnet synest om meg og det eg gjer.
- Storfamilien står i sentrum.
- Skam og ære betyr mykje.

Eg-kultur (individorientert kultur)

- Barna er framtida, og barna er dei viktigaste.
- Kvart einskilt menneske må skape si eiga rolle.
- Det er positivt å vere kritisk og å ha eigne tankar og meiningar.
- Dialog og forhandlingar er viktig.
- Foreldra set mange grenser for dei små barna.
- Eldre barn får ta eigne val og må vere sjølvstendige.
- Det er viktig kva eg sjølv synest om meg sjølv og det eg gjer.
- Kjernefamilien står i sentrum.
- Skuld og samvit betyr mykje.

Bustad

Å leige bustad

Bustader som er til leige, blir ofte annonserte på internett. Dei fleste utleigebustadene er private. Det er òg svært vanleg at folk bruker nettverket sitt når dei vil leige seg ein bustad. Ein huseigar vil ofte be om ein referanse. Det er nokon som kjenner oss godt og kan snakke med huseigaren og fortelje at vi er pålitelege. Det er òg viktig for huseigaren å vite at vi har ei månadleg inntekt slik at vi kan betale husleiga.

Det er vanleg at huseigaren ber om eit depositum. Depositumet svarer ofte til husleige for tre månader. Desse pengane blir sette inn på ein sperra konto som ein tryggleik for huseigaren. Når vi flyttar ut, skal vi ha att desse pengane. Dersom vi har øydelagt noko eller ikkje betalt husleiga, kan huseigaren ta det vi skuldar frå depositumet.

Alle som leiger ei leilegheit, skal ha ein kontrakt. I kontrakten står det mellom anna kor lenge vi kan bu i leilegheita. Det er viktig å forstå kontrakten og vere kjend med innhaldet.

Den som leiger, må sjølv passe på å ha ei innbuforsikring, som er ei forsikring på tinga som han eller ho har i leilegheita.

Å eige bustad

I Noreg er det meir vanleg å eige enn å leige bustaden sin. Så mange som 76,4 % av hushalda eig bustaden sin sjølv (2021). Bustader blir ofte selde gjennom private eigedomsmeklarar. Det er fleire måtar å eige ein bustad på i Noreg. Vi kan til dømes eige ein sjølveigarbustad eller ein bustad i eit burettslag.

Ein bustad kostar mange pengar, og dei fleste lånar pengar i banken for å kjøpe bustad. Det er vanleg å betale ned på lånet kvar månad i mange år. Dette heiter å betale avdrag. I tillegg betalar vi renter. Ein treng fast inntekt eller anna økonomisk sikkerheit for å få låne pengar i banken.

Å ta omsyn til kvarandre.

Mora: Demp musikken, er du snill. Hugs at vi har naboar.

Dottera: Dei må vel tole litt musikk. Dei brukar jo å ha TV-en høgt på sjølve.

Bestemora: Så, så. Vi må jo ta omsyn til kvarandre.

Inneklima

Det er dyrt å varme opp ein bustad om vinteren. Normal innetemperatur for nordmenn er rundt 20 grader. Dei brukar varme sokkar eller tøflar på føtene. Dersom dei frys, tek dei på seg ein ekstra genser.

Sjølv om det er kaldt, er det viktig å passe på at det kjem frisk luft inn i huset. Difor må ein ikkje ha alle vindauge og lufteluker lukka. Dei fleste husa i Noreg er laga av tre, og dei blir øydelagde dersom dei ikkje får luft. Tre blir òg øydelagt dersom ein brukar for mykje vatn, til dømes når ein vaskar golvet.

Snakk saman

Korleis bur menneska i heimlandet ditt?

Kva er viktig for ein huseigar når han eller ho skal leige ut bustaden sin? Kvifor vil ein huseigar ha depositum?

Kvifor er det viktig å setje seg inn i og forstå innhaldet i ein husleigekontrakt?

Snakk saman om moglegheita for å finansiere eit bustadkjøp.

Kva uskrivne reglar finst i heimlandet ditt når menneske bur tett saman?

Kva ventar du av naboane dine?

Kva for konflikhtar kan oppstå når menneske bur tett saman?

Snakk saman om kva vi kan gjere for å spare straum.

Merkedagar og tradisjonar som ikkje følgjer kalenderen

Fødselsdag

Det er vanleg å feire fødselsdagar, særleg for barn. I tillegg til å ha familieselskap inviterer barn ofte vener frå barnehagen eller skulen til bursdagsselskap.

Dei fleste har selskapet heime, men nokre har det ein annan stad, til dømes på ein pizzarestaurant, i symjehallen eller på ein aktivitetsstad for barn.

Gjestene har med seg ei lita gåve til bursdagsbarnet.

Bryllaup

Kvart år er det om lag 23 000 par som gifter seg i Noreg. Nokre par gifter seg i kyrkja eller i eit anna trussamfunn, medan andre gifter seg på eit offentleg kontor. Det er tillate for personar av same kjønn å inngå ekteskap.

Dei fleste som gifter seg, feirar bryllaupet saman med familie og vener. Det er vanleg at bryllaupsgjestene eller andre som kjenner brureparet eller familien deira, gjev ei gåve til brureparet.

Dåp

Det blir fødd om lag 60 000 barn i Noreg kvart år. Mellom 50 og 60 prosent av dei blir døypte i kyrkja medan dei er små. Når eit barn blir døypt, blir det medlem av kyrkja. Det er foreldra som avgjer om barnet skal døypast eller ikkje. Det er vanleg å halde ein stor familiefest når eit barn blir døypt, og dåpsbarnet får gåver.

Familiar som vel å ikkje døype barnet sitt i kyrkja, har ofte ei ikkje-religiøs feiring av barnet. Nokre blir med på ein organisert humanistisk namnefest, medan andre held ei heilt privat feiring.

Konfirmasjon

Når ungdomar er 14–15 år gamle, kan dei velje å konfirmere seg.

Dersom dei konfirmerer seg i kyrkja, tyder det at dei vil halde fram med å vere medlem av kyrkja.

Dei siste tiåra har det blir meir og meir vanleg med humanistisk konfirmasjon, som er ei feiring av tenåringen utan religiøst innhald.

Ungdomane går på eit førebuingkurs, anten i kyrkja eller i ein livssynsorganisasjon, i tida før konfirmasjonen. På kurset som førebur deltakarane på kyrkjeleg konfirmasjon, lærer ungdomane om kristendom og diskuterer etiske og moralske spørsmål. På det humanistiske konfirmasjonskurset lærer ungdomane om humanisme og diskuterer livssyn, etikk og moral.

Det er vanleg å halde ein stor familiefest når ein ungdom blir konfirmert, og konfirmanten får gåver.

Rundt 60 prosent av ungdomane konfirmerer seg i kyrkja. Omtrent 20 prosent vel ein humanistisk konfirmasjon. Rundt 20 prosent av ungdomane konfirmerer seg ikkje.

Gravferd

Kvart år døyrr om lag 40 000 menneske i Noreg. Omtrent 85 prosent av dei blir gravlagde kyrkjeleg, altså med ein gravferdsseremoni leia av ein prest.

Det finst to hovudtypar gravferd: kistegravferd og urnenedsetjing. Under ei kistegravferd blir kista med den avlidne lagd i jorda, medan urnenedsetjing tyder at den avlidne blir kremert og urna med oska blir sett ned i bakken.

Kremasjon har blitt meir og meir vanleg i Noreg. Om lag 40 prosent av dei som døyrr, blir kremerte.

Internasjonale organisasjonar som Noreg er med i

FN (Forente nasjoner)

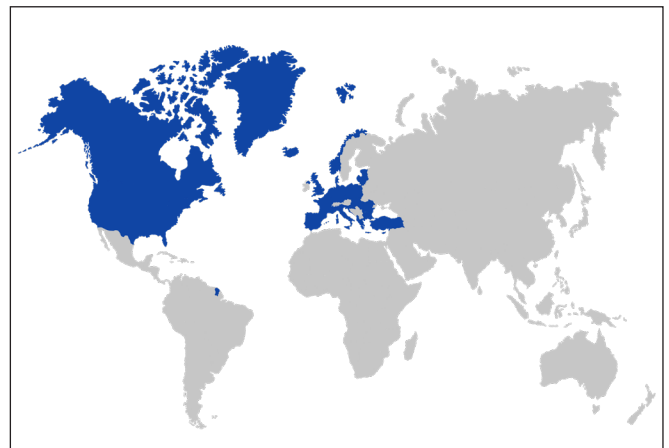
- FN er ein internasjonal organisasjon som blei etablert 24. oktober 1945.
- FN jobbar for internasjonal fred og tryggleik og er eit forum for dialog mellom ulike land i verda.
- I dag er 193 land medlemar i organisasjonen.
- FN arbeider òg med internasjonal rett, økonomisk utvikling og menneskerettar. FN har ei viktig rolle som fredsskapande organisasjon.
- FN blir finansiert av økonomiske bidrag frå medlemslanda.
- FN har inga reell juridisk makt. Vedtak som blir fatta i FN, er såleis ikkje juridisk bindande for medlemslanda.

NATO

North Atlantic Treaty Organization (NATO) er ein forsvarsallianse med 29 medlemsland i Europa og Nord-Amerika. NATO blei danna i 1949.

Medlemslanda har teke på seg ei gjensidig forplikting om å stå saman og kjempe dersom eit anna land, eller fleire andre land, invaderer eitt eller fleire av NATO-landa.

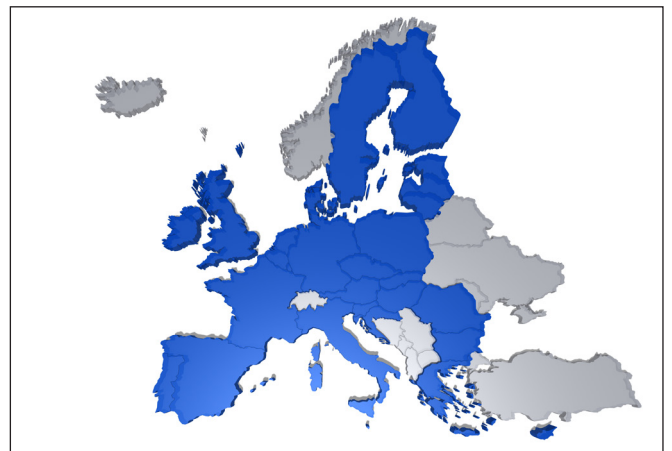

EØS

Noreg er ikkje medlem av EU (Den europeiske union), men vi er likevel med i eit forpliktande europeisk samarbeid. Dette samarbeidet blir kalla EØS (Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet).

EØS-avtalen regulerer samhandel og andre økonomiske forhold mellom EØS-landa. Mellom anna følgjer vi EU-reglane om fri utveksling av varer, tenester, arbeidskraft og kapital.

I Noreg har vi hatt to folkerøystingar (1972 og 1994) om norsk EU-medlemskap. Det var rett nok knappe fleirtal, men begge gongane stemte fleirtalet av folket mot at Noreg skulle gå inn i EU.

Schengen-avtalen

- Schengen-avtalen er ein avtale som erstattar grensekontrollar mellom avtalelanda med eksterne grensekontrollar.
- Dette tyder at ein ser på Schengen-landa som eitt stort område der ein må vise pass, og eventuelt gyldig visum, for å passere yttergrensene.
- Når ein først er inne i Schengen-området, kan ein vanlegvis reise fritt rundt i dei ulike landa utan vanleg passkontroll. (Dette vilkåret kan endre seg i særskilde tilfelle, så norsk politi tilrår at ein alltid bør har med seg pass når ein er på reise til utlandet.)
- Avtalen blei signert i 1985 i Schengen i Luxembourg. I dag gjeld avtalen 26 europeiske land.

